



San Marino i Andorra, un camí compartit vers al futur

Jaume BARTUMEU i CASSANY



Després de llargs anys de visitar periòdicament la República de San Marino –la meva primera visita fou l'any 1973– penso poder dir que és un país en el qual tinc molts bons amics i que conec prou bé per gosar presentar aquesta breu comunicació sobre les relacions entre ambdós petits estats en una perspectiva d'acostament a la Unió Europea.

Amb 61,196 quilòmetres quadrats, el territori de la República de San Marino està enclavat a la península italiana. La seva frontera llinda amb les regions italianes de l'Emilia Romagna i les Marques, té una població de 30.000 habitants i també va fer de l'euro, el gener del 2002, la moneda oficial. Té un acord duaner amb la Unió Europea que abasta, a diferència de l'acord d'Andorra, els productes agrícoles.

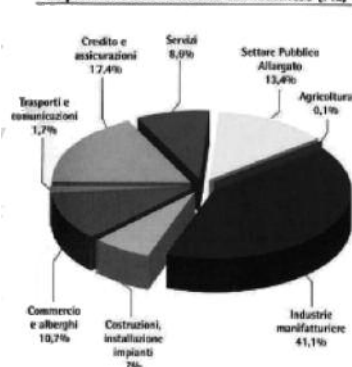
En el gràfic adjunt es pot apreciar la situació de l'economia sanmarinesa per sectors.

Si bé l'activitat d'indústria i manufactura és força més important a San Marino (41,1%) que no pas a Andorra (5,1%), no és pas menys cert que el sector turístic i comercial (10,3%), d'una banda, i el sector financer (17,4%), de l'altra, són uns sectors força importants i que no passen un bon moment.

Com, prou que ho sabem i ho patim, tampoc no passen un bon moment a Andorra el sector financer (21%) i el sector del turisme i el comerç (25%).

La crisi del sector bancari i financer de San Marino va començar el 2009 amb l'anomenat *scudo fiscale*, una amnistia fiscal mitjançant la qual el ministeri de Finances italià va aconseguir que tornessin a Itàlia i

Composizione dell'economia sammarinese (PIL)



regularitzessin la situació fiscal centenars de milions d'euros que es trobaven dipositats a les banques suïsses i sanmarineses.

Tant és així que en els darrers cinc anys i després de successives crisis bancàries el nombre d'establiments bancaris actius a San Marino ha passat de dotze a sis entitats operatives en el sistema financer.

Pel que fa al turisme, San Marino està patint, igual que Andorra, la davallada en quantitat i també en qualitat dels visitants procedents de Rússia i d'altres països de l'Est d'Europa.

Precisament perquè tenim nombroses característiques comunes en aquesta situació de crisi econòmica global, estic convençut que Andorra i San Marino són, entre els tres petits estats europeus que busquen la millor manera d'acostar-se a la Unió Europea (Mònaco, San Marino i Andorra) els dos que tenen més coincidències en les qüestions per plantejar i els interessos per defensar en les negociacions, iniciades a Brussel·les, per un acord marc d'associació.

Amb la gent del centreesquerra de la República de San Marino ens uneix una estreta relació política des de fa molts anys. Una relació que ens ha dut a defensar plegats uns plantejaments de reformisme modern als nostres dos petits estats.

Al llarg dels anys hem trobat una àrea comuna de trobada entre les forces socialdemòcrates i reformistes per anar avançant en l'acostament a Europa.

Ha estat, ho és encara, una batalla dura perquè mai no és fàcil abandonar el que es coneix i endinsar-se en nous escenaris, desconeguts per la ciutadania.

L'historiador sanmarinès Verter Casali escriu en la seva obra *Storia del socialismo sanmarinese* que tenir un somni fet d'humanitat, justícia social, equitat, lluita contra les desigualtats, eren "[...] característiques que en una societat tradicionalment conservadora com és la sanmarinesa eren un vertader i indiscutible pecat mortal."

En una salutació adreçada el dia 27 de setembre del 2013 al congrés del Partito dei Socialisti e dei Democratici de la República de San Marino vaig gosar dir, citant l'historiador sanmarinès, que a Andorra també hem estat uns grans pecadors en aquest àmbit.

Tant els socialdemòcrates i reformistes de San Marino com la gent progressista d'Andorra estem força preocupats, en aquest inici de negociacions amb Brussel·les, de les coses que cal fer per defensar l'interès general, el *bene comune* en diuen ells en italià.

Cal adoptar decisions per garantir el futur, a San Marino i a Andorra.

Davant un procés de globalització ben evident, des del centreesquerra hem de donar la nostra opinió i formular propostes.

Gairebé sempre, en els moments més delicats, s'esdevé que augmenten les tendències a la confrontació en els equilibris interns de cada estat.

I es veuen problemàtiques –el que definim com les *síntesis europees*– per avançar cap al futur. De ben segur l'interès nacional és una brúixola indispensable en les opcions internacionals de països com els nostres. Tanmateix cal dir que el que convé no és invocar-lo constantment sinó saber-lo interpretar i adaptar a l'evolució del nostre entorn.

Avui tant San Marino com Andorra no necessiten fórmules màgiques sinó projectes convincents i eficaços.

San Marino i Andorra ja estem obligats, des dels acords duaners dels anys noranta, a incorporar a la nostra legislació moltes directives europees.

l'acord monetari, que ambdós hem establert amb la Unió Europea, ens obliga a adequar-nos als anomenats estàndards financers europeus.

La Comissió Europea, en un informe del 20 de novembre del 2012 que va adreçar tant al Parlament Europeu com a les altres institucions de la Unió (el Consell Europeu, el Comitè Econòmic i Social, i el Comitè de les Regions), va plantejar diverses opcions per a una més gran integració amb la Unió Europea.

La gent de Socialdemocràcia i Progrés fa anys que defensem l'acostament a Europa per la via d'un acord d'associació, i les instàncies europees amb el mandat establert el mes de desembre del 2014 han considerat definitivament aquesta via com la més convenient.

Comparteixo amb els autors d'aquell informe del 20 de novembre del 2012 que l'opció per a un acord marc d'associació és, potencialment, la més adequada per preservar un just equilibri entre la flexibilitat i la capacitat d'aconterar les preocupacions de petita dimensió, a més de satisfer alhora els requisits de la Unió Europea.

l és important que finalment el 18 de març d'enguany s'hagi iniciat la negociació d'aquest acord marc a Brussel·les.

En tot cas, en aquest procés d'acostament nosaltres tenim com a brúixola a seguir les aspiracions fonamentals de la socialdemocràcia: llibertat, justícia social i pau.

Unes aspiracions que, pensant en les noves generacions, ens fan confluïr, progressistes sanmarinesos i andorrans, en un projecte que ha de permetre als nostres joves treballar a Europa i amb Europa i no trobar-se tancats i estancats en una economia que volgués mantenir esquemes ancorats en el passat.

El 6 de març d'enguany vaig assistir al congrés del Partit Socialista de San Marino i vam tornar a parlar de l'encaix dels nostres països amb la Unió Europea.

El PS sanmarinès és la primera força política de l'oposició i té una llarga experiència de govern en aquell país amic.

En les diferents reunions de treball que hem dut a terme des del setembre del 2013 fins al 16 de maig d'enguany, quan una delegació del PS de San Marino va assistir a la nostra assemblea general, hem tingut com a centre dels intercanvis la discussió sobre les opcions existents per a una integració més gran en el mercat interior de la Unió Europea. També hem analitzat periòdicament, tant amb membres de la majoria com de l'oposició, les perspectives en relació amb diverses qüestions d'actualitat en l'àmbit europeu, com és l'intercanvi automàtic d'informació fiscal que estan promovent la Unió Europea i l'OCDE, amb l'empenta decisiva dels Estats Units d'Amèrica.

Tant amb la gent del Partit dei Socialisti e dei Democratici, que participa en l'actual govern de coalició de San Marino, com amb els companys del Partit Socialista hem debatut força sobre el camí que ja assenyalava el document de conclusions del Consell de la Unió Europea sobre les relacions amb el Principat d'Andorra adoptat el 20 de novembre del 2012 i que fou confirmat en el posterior informe de la Comissió Europea al Parlament Europeu, al Consell Europeu, al Comitè Econòmic i Social Europeu, i al Comitè de Regions, fet a Brussel·les el 18 de novembre del 2013.

En aquest procés de debat hem pogut avançar així en la definició d'una visió compartida pel que fa a les perspectives que s'obren en aquesta fase per als petits estats d'Europa.

Hem coincidit a considerar que l'acord d'associació és l'opció més viable i que millor permetrà de recollir les especificitats dels nostres països.

També estem convençuts que en el període actual convé enfortir la nostra relació amb la Unió Europea.

En aquest camí són molt importants les conclusions dels Consell de la Unió Europea sobre un mercat únic, igual i homogeni i sobre les relacions de la Unió Europea amb els països de l'Europa occidental que no pertanyen a la Unió Europea, adoptades pel Consell d'afers generals del 16 de desembre del 2014.

Tant el PS de San Marino com SDP d'Andorra compartim el criteri que la negociació que es va obrir el mes de març passat hauria de permetre un acostament gradual dels diferents sectors de l'economia a l'anomenat *cabal comunitari*, és a dir a les llibertats de circulació de persones i de mercaderies i a les llibertats d'establiment i de lliure prestació de serveis.

Tanmateix, de la mateixa manera que donem suport al Govern en aquest procés també volem dir, des de la responsabilitat que ens dóna el fet de ser forces polítiques amb experiència del govern, que no hi ha un marge gaire ampli a l'hora d'encarar la negociació a Brussel·les. Som conscients de la limitació que comporta la prèvia definició, per part dels organismes europeus, de les línies generals, del marc global, de l'associació que defensem. Per això, tocant de peus a terra, no volem afavorir falses expectatives.

Europa és una realitat que és aquí i seguirà aquí ho vulguem o no. Convé reforçar la relació amb Europa, amb el millor acord d'associació possible, per ajudar la nostra economia. Europa no ens necessita, però nosaltres ho tindrem difícil si ens hi girem d'esquena.

El futur de petits països com San Marino i Andorra depèn en gran mesura de com arribem a integrar Europa en les nostres societats i com les nostres societats integraran Europa. Les perspectives de partida són bones però hem de saber agafar aquest tren que passa i no hem de permetre que alguns el facin descarrilar per irresponsabilitat.

Europa es fa sense nosaltres, però nosaltres no podem fer sense Europa.

Europa és una font d'oportunitats per als empresaris, professionals autònoms i treballadors, que podran accedir al mercat únic amb condicions favorables. També és una oportunitat per als joves de poder estudiar i treballar en tot l'espai de la Unió Europea en igualtat de condicions amb els joves dels estats membres.

Compartim la voluntat d'avançar ràpidament en aquest recorregut d'acostament amb la Unió Europea per arribar ben aviat a l'establiment de l'acord marc d'associació amb l'objectiu d'inserir plenament San Marino i Andorra en l'àmbit de l'Europa unida.

Sabem que aquest embrancament comportarà dificultats. En som plenament conscients, però també sabem que tant Andorra com San Marino pateixen una greu crisi del seu model econòmic. Una crisi, sense precedents, en la qual estem immersos des de fa més de sis anys i que, per més que el govern de DA ho vulgui dissimular, s'agreuja.

Per això mantenim amb els socialistes i els progressistes de San Marino una línia permanent de comunicació i d'intercanvi d'informacions i opinions.

Volem avançar cap a la transparència i la internacionalització de la nostra economia i estem convençuts que ni San Marino ni Andorra es poden permetre deixar passar l'oportunitat que ens obre la perspectiva d'aquest acord marc d'associació amb Europa.

El Partit Socialista de San Marino i Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra som dues forces polítiques que no fem una lectura pessimista de la situació. N'hi ha que pensen que no es pot fer res per canviar les coses i que, en qualsevol cas, no cal tocar res. Som optimistes i també realistes, per això treballem i treballarem plegats per aconseguir una societat inclusiva i un futur millor per a tothom. Aquest és el nostre camí compartit vers el futur.

Jaume Bartumeu i Cassany,
advocat, excap de Govern i president de Social Democràcia i Progrés d'Andorra (SDP)